

MIRARIA REVELAZINOAREN

EZAUPIDE.

Gizona, Goiko Jaunaren mende dago, ta ala izan bear, sorkari uts dan ezkeroz, dagokion gisan.

Baño Jaungoikoa etzan, krezino ostean, gizon orretaz ahaztu, ta lokarri batekin lotuko ebala erabagi eban, erligioaren lokarriarekin, alegia.

Egillbak ala nai ta, berez dugu gizona erligio miñez omijua, goi-jite batek eragingo baitekion. Landareari lurpetik bere-berez azteko azi-ındar bat emon eutsan, eta gizonari, era batera, erligio ta Jainkotasuna itsatsi eutsan barne-mufiean.

Ez, ostera, ori bakarrik izan gizonaren erligio, Mo derniste ta Bondal'en jarraitzaileak nai legez. Barnean du alxia, bear bada, baiña orren ganeko zezerren bearrean dago. Ta Jaungoikoak, —beste era batera egin izan zukean legez—, Revelazinoaren bidez osotu nai izan eban, bere sorkarietan goituen zanaren erligio-muga.

Revelazino ori egi edo ^eguzur danentz jakin beafean gagoz, lenen-lenen. Zelan, ordea? Ezaupide edo kriterio asko duguz eskura. Danak ez, barriz, parekoak. Revelazinoaren existentsia ezaupide objektuak ziuertu bear dala, zeresanik be eztago. Beste kriterioak alde batera itxita, artu dagigun ta zaldu, benetako ta indarduntzat dugun kriterio, ots, miraria.

"Revelazinoa ziuertuteko, lenen eta naiko dan ezagupide, miraria da". Ona emen, lan onetan, laburkiro, maninduren dugun gaia.

Euskerazko "mirari" itza, egoki danentz problema-ta alde batera baztertuta, itz berberau erabiliko dugu guk erro oneetan, latineraz "miraculum" berbak dakarzkun idea argitaratuteko.

Miraria, bai theologi aldetik, bai philosopho alde tik arrotu daikegu. Emen philosophi aldera joko dugu batez-be; ez ordea, noizean bein theologi-baratzera igeskatatxoak egin barik.

Bego oinarriz, miraritzaz zer ulertuten dugun: "opus sensibile praeternaturale divinitus factum", zentzupean izanik, Jainkozko almenak egin daiken gauz ikusgarria. Ots, izadiaren indarraren gañetik, dagoan gauza, gertaera, edo yazo era. Alguztiduhak, gauzak bere bidetik eroan bearreen, legeak austen dabezenean, mirari dala esaten dugu, ta ondo esanda, orixe baita miraria.

Gertaera bat mirari izan daiten, benetako miraria beintzat, gauza bi bear dira: izadiaren indarren bidez explika ezin leiken gertaera izan dedilla, ta munduko legeen ganetikogoala. Ondoren, gure gorputzeko zentzu-almenaren eskatzen izan dedilla; ikusi, entzun eta abar daikegula.

Cosmoligian ikasia dugu, izadiko iraunkortasuna, modus constans agendi naturae; ta beti, Alguztidunak eskua sartu ezean, bide batetik doala izadia. Legeak eztira, gertaeraren azalpen besterikan. Observazioaren bidez so, ta legeetan jarri, legeak izadiaren barnetik ateraten bait dira. Baina, lege orreen gain dagoan gertaera, gauzen izanerak explika ezin daiken yazoera, beste goi-maillako indarrarekin azaldu bear da.

Jainkozko almenak egifia izan bear dabela, esaten dugu, deabru ta angeru gaiztoen bidez gerta leitekezen yazoeratetik bereizteko. Bardin da emen, Jaungoiko berak, edo-ta bere indarrez angeru onak egitea, angeruak Jaunaren mirabe besterik ez bait dira.

Oraindifo esana daroaguna, mirari phisikoari dago kio, atan-be. Beste mirari-motak be ba dira, ta zerbait esan dagigun eureri buruz.

Adimenduko mirariak.

^{gure}~~gure~~ adimenduan gauza arrigarriak yazo leitekez. Baiña ez berez, eguneroko ogia baillitze kean, ta gure indarraren bidez. Emen-be, len esan legez, Jainkozko-indar-aizea bear, adimendua zorrotzu ondoren, Berak nai daben azken-muga iritxi dagian gure buruak. Alan, ezin daikegu inolaz, beste barik, gugandikan urrun direan gauzen barririk jakin, baiña goi-argi lilluratsu batek eragingo ba ligu-ke, urrutiko gauzen jakitun gifiake. Beraz, gure indar-almena ez-baiña, Jaungoikoaren grazi berezi bat litzake.

Ezin guk geure indarrarekin, gertaturen dana jakin; baiña Jaungoikoak gure burua betiko bere jakituriaren txin part batekin gorituko baleu, etorkizunaren giltza izango genuke eskuetan. Goi-esker oneek, santu askok dabe, igarleak, atan-be. Gure baitan soilki yazoten da mirari-mota au, baiña besteeri azaldu ezketiño, apologetirako balio du.

Naimeneko mirariak.

Giza-naimena gula dala izatez. Baiña Jaungoikoaren graziak eusten ba deutsa, izugarritzko kemenaren almena du. Ikusi bestela, santu diraden gizonen bizitzak, edo-ta martyrien biotz-kemena. Nondik atara ainbeste indar? Zelan yokatu ain gogorkiro ideak eraginda? Jainko-esku zabalari esker.

Mirari phisikoan, lege-suste dagoala, esan dugu, eman oster, barne-indarreko lege-betetzea dager; baiña, emen-be, bide normaletik ez-baiña, Jainkozko bide altsuetatik doa anima.

Zentzupean efektorik izan ez arren, mirari asko gerta leitekez gure anima barnean, sujeto danak soilik jakitun izanik. Benetako mirari asko baldin ba da, norberentzat balio dabe. Tamalez, ezta beti ain errez mirari direnantz jakitea. Bide ta trukeak ondo ezagutu ezik, deabruak erooten gaitu, bere zurikeriarekin Jaunaren dirdaia lorrindu naieen. Mystika gais da, ta apologetika-arloan ari gu.

Mirari-etsaien bidea ta asmo okerrak.

Badira, ta ez gitxi ganera, guk emen emondariko mirarien idea ostikatuten dabenak, euren erara gauzak eta gertaerak antolatuteko. Baiña utsean joten dabe, ta azalez estaldu, guk ez eurek jakin eztakigunaren mamia.

Ikus dagiguzan systemata batzu.

Systemata arloan, naturalista izadia gurtu bai gurtuten dabe, baiña ortik kanpora eztago ezer. Mirariak, izadiaren gertaera naturalak ei dira, guk kausak oraindiken ezagutu ez arren; edo-ta, goi indarrari guzurrez edo irudimenez aplikaturiko gertaera naturalak; eta abar.

Oneen bidea jakia dugu: izadiaren legeak goralduta bayeztu komeni duten artean, eta beste guztia —spiritu ta Jainkoaren mundu zabala— zietz-zietzetik ukatu. Quod gratis affirmatur, gratis negatur, utsean ezetz dana, utezan baiezetz.

Pareko dirade, razionalista agnostikoak. Eztago guk geure buruak ezagutu geinkena baiño munduan. Alperrik gure sen-naturalak lortu ezin leikengaren billa ibiltea. Ta antzeko kirtenkeriak, begiak geiago ez zabaldutearre, .

Beste izen batekin, bear bada, baiña kideko doktrinadarakusgute determinismu autortuten dabenak. Eztago utsegiterik izadiaren legeetan. Gaur, atzo, biar ta betti, legeek bere bidetik zuzen-zuzen, puntu bat-be aldatu barrik, izadi berberak jarririko mugara doiaz, itsuak eta iforkuzendu bakoak bailitzetekean. Mirarientzat tokorik ezta ifondik ageri. Phisika bai, baiña phisikatik aruntz, ezereza.

Aurka-aurkako dirade bere siñesgaitan contingentismu systematara eltzen direnak. Adurraren eskuan litzakez oneentzat munduko gertaerak oro. Determinismu zearo baztartuta, izadian edozer gerta leiteke, ifork ez baitaki izadi-indarraren barririk; eta dakigunetan-be, sarri askotan engaña egiten gara, ta iruzurorik legoke mirarien orpoa...

Oneek mirarien etsai okerrak baldin badira, areago modernisten theorien jarraitzalleak, kristautasun-jantzipean erakusten bait dabe mirari dertxagunaren utskerria. Munduko gertaera arrigarrietan ezta inoiz Jaungoikoaren interventurik ager. Izugarri badira yazoera asko, baiñaguk, geure ezjakinean, zeri oratu ezean, Jainkoari erantsiten deusaguz, sentimenduak eraginda. Biotzak ala nai ta, ezer eztagoan geuzetan, Jainkoaren eskua dakusgu.

Ahaztuta euken modernistok, biotzak bakarrik ez-baiña, buruak-be Jainkoa autortu ta eskatuten dabela...

Aztertu dagiguzan, beste era batera yokatuten daben beste systemata batzu. Zualtzaren adarrak podau bearrean, azia lurpetik ateraten dabe, ots, Jainkoaren izena ukatu, ta ondoren ondoreagoak...

Atheismuak, zera diñosku: Jainkorik ezan ez dan ezketiño, guzur biribil edo azal utsa besterik ezin izan, jendeak mirari deritxon gertaera. Ta arro-arro, morapilloa askatua dabelakoan...

Materialista k, Jainkoaren existentza ukatu ez-ezik, materi bestrik eztagoala munduan, diñoskue, ta materi orrek barruan irarrita daron indarra. Mirariak munduan? Nork eginda? Ta barre dagite mirari itza entzutean, unkeritan ado ari garean...

Deisten eritxian, Jainkosk mundua irazan bai iraban eban, baiña ezkeroztik, ezta bere ardurarik. Jainkoa kaxkartutea ei da, lorriñez egiñiko mundu zikiñ onen ardurarik izatea-ta. Jainkoa asi mirariak egiten? Jaungoikoa ezta mundua sorturik ostean, barriro beraz orohitu.

Systemata ondoren, beren jarraitzalle ospetsuenak jartzearen, ona emen izen batzuek; oso gitxi dirala daskeinguzenak, jakin badakigu, baiña goituenak dakarguz: Spinoza, Locke, Bruno Bauer, Paulus, Wegscheider, Strauss, Feuerbach, Harnack, J. Rouseau, Voltaire, Loysi, Hume, Lessing, Kant, Hërbart, t. a. Argitaratu duguzan systemataren jarraitzalleak oro, itz ba tean...

Orain garatu nai dugun alea jarri dagigun.

T H E S I : "Miracula ut criterium Revelatio-
onis sunt possibilis et cognoscibilia".

"Dagizkeanak eta ezaguarriak dira mirariak, eta Rev-
elazioa sendotuteko kriterio egokiak".

Azalpena: Mirarien possibilitatea ta ezagupena a-
zaldu ta sendotuteko ba'gendu, Revelazioaren kriterio egoki
ta bidezkoa litzake. Ain zuzen, lan ontara jo dagigun.

Mirarien possibilitatea: Izan-be, Jaungoikoak lege
iraunkor ta betikoak ezarri eutsazan izadiari, barne-inder
baten bidez, bide zuzenetik iraun dagian. Egia. Baiña, ezin dai-
ke Alguztidun dan Jaunak, Berak bere borondatez emondariko
lege orreek, ausi ta askatu bein edo bein, edo-ta, euren gain
nai dabena egin? Bestela, lege orreek, Jaungoiko aifiake lita-
ke. Jaungoikoa bakarra dala, alguztiduna, betikorra, personala,
guztia jakin ta daikena, sorkarien jaun eta jabe, mundu ta i-
zadiaren ugazaba, ta abar, errazoi naturalaren bidez jakinki
ta autortu bearrean gagoazan ezkeroztik, mirarien possibili-
tatea bayezkoa dala, burudun edo zeifiek esan bear.

Burudun edo zeifiek diñogu, Elizak esanda baitauka
errazoi naturalak bere indarrarekin bakarrik, Jaungoikoaren
ezistentzara iritxi leikela. Denzinger, 1806: "Si quis dixe-
rit, Deum unum et verum, Creatorem et Dominum nostrum, per ea
quae facta sunt, naturali rationis humanae lumine certo non
nosci non posse: A.S." (C. Vaticano)

Ona emen, gizonak bere buruaren argiarekin Jainkoa
ezagutu daikela, ergo... Jaungoikoa Jainkoa bada, mirariak e-
giteko almena eta eskubide oso-osoak izan bear...

Miraria egingarria da, bada, ta Jaunaren almen eta
esku-indarrari dagokion bide zuzena.

Zertarako egiten ditu Jainkoak mirariak? Bere al-
guztitasuna erakusteko, bere ontasun ta izena agertuteko, gi-
zonak ezagutu, maite ta gurtu dagian, t.a. Ori bai, zio ta zer-
gait ez gitxi ta veneragarriak izaten ditu Jaunak bere a...

ginkizunetan, guk estima ezin daikeguzan zio ta motivuak sarritan.

Mirariaren ezaguera:

Lau alde ez-berdinetatik iker tu geinke miraria, ots, lau mailleko egiak ikusten duguz mirariaren azterketan.

a) **Miraria histori-arloan:** Jainkozko-almenez eta zen tzupean jasuten dan gertaera dala miraria, esanda daroagu. Gertaera dan ezkeroz, historiari dagokion bidetik ixtuditu bear da. Noiz gertatu zan, zelan, non, eta abar, jakin-gaiak dira beste edozein yazoera aña...

b) **Philosophiarlotik begiratuta:** Gertaera, olan edo alan, adierazo egin bear da. Izadiaren bideetatik ikuslizen dala ikusi eragin ezker, mirari-aztarnarik eztagoala, agiria an dager. Sarritan eztakigu noraino elduten direan izadiaren indarrak, baiña aski dugu jakin-gai dan gertaera explikatuteko eztirala naiko jakitea. Esate baterako: iru egunean ia ustelduta datzanaren gorputza "jeiki zaite" berbaen bidez, piztu. Alperrik alde batera edo bestera jo: gertaera ori, goi-indar batek bakarrik explika daike. Goi-indar orren interben zioa ager eragitea, philosophiaren arazoa.

d) **Theologi-arloan:** Spiritu gaiztoak ez-baiña, Jaungoikoak, edo Jainkoaren mandatuz angeruak egin dabela, erakutsi bear da. Orretarako, yazoeraren barna aztertu bear da: ¿zertarako egiña? ¿zein da bere azken-jomuga? ¿Nork egin dau? Sarritan zailla izaten da galdera oneri erantzutea, baiña Jainkoaren eskua erditik dabillanean, aztarna argiak jartzen ditu. Egi theologikoak miraria argitu egin bear du.

e) **Egi relativoa:** Mirari-egilleak, Revelazinoaren ezau pidetzat dakarguzanean, bere eginkizun arrigarriak, egi relativo eskuan dugu. Ezta egiñaren. Ezta egiñaren apologetika-aplikazino baizik. Alantxe, Apostoluak, bere doktrinaren ager pidetzat, aunitz mirari egin eben.

Jesusek, aleun mirari egin ebazan bere irakatsien

sendo tuteko. Ikus, azalatik baiño ezpa da-be, bere lau Evange-
lioak. Amaika bene-benetako mirari, nai theologi-arlotik, nai
philosophiaren arazotik. Egi relativoa, bere itzetan daskein
kigu.

Eztago, izan-bere, lepotik burua ta buruan garaunik
dabeneztat, ukatuterik, egitan.

Elizaren Magisterioari begira.

Elizaren Erligio-guzetan, azken-erabagia Elizaren
Magisterioak du. Jainkoaren laguntasunarekin, utsezifia-
turri legez autortuten dugu.

Eska dago, bada, bere itza.

"Si quis dixerit, revelationem divinam externis signis cre-
dibilem fieri non posse, ideoque sola interna cuiusque expe-
rientia aut inspiratione privata homines ad fidem moveri
debere: A.S. (D.1812)

Argi dago: mirariaren possibilitatea ta ezaguera,
fedezkoa da.

"Si quis dixerit, miracula nulla fieri posse, praeindeque om-
nes de his narrationes, etiam in Sacra Scriptura contentas,
inter fabulas et mytos ablegendas esse; aut miracula certo
cognosci nunquam posse nec iis divinam religionis christia-
nae originem rite probari: A.S." (D.1813)

Azalpenik eztu bear. Mirariaren possibilitatea u-
katuten dabena, anathema izan bedi; Eskritura Sainduetako mi-
rariak, egi egizkoak dira; ta mirariak ezagutu bakarri-
ke ez-
bailia, Jainkozko-doktrifia sendotu ta ziur biurtuteko egoki
ta bidezkoak dira.

Auxe da Eliza Ama Santaren itza, ta gogamena. Gur-
tu dagigun.

Berasaluze'tar Sabin.

Arantzazu'ko teologilaria.